

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΑΣ

Η ΟΡΓΗ ΤΟΥ ΣΕΡ ΟΡΑΤΙΟΥ ΡΩΜΠΟΛΔ

Τα προανακρούσματα των γεγονότων του 1886. Ο Άγγλος Πρεσβευτής φεβερίζει τον Θεόδ. Δηληγιάννη. Η αξιοπρεπής απάντησις του Έλληνης Πρωθυπουργού. Όπου ε' ξένος διπλωμάτης βεβρωμένοι εναντίον... της πορτας. Η αγανάκτησις του Αθηναϊκού λαού. Ο Σουρής βάζει το Φασουλή τον να έκδικηθῆ. Χαριτωμένοι στιχοί. Τα έπακλεύεθα του έπεισοδίου. Η δικαιοσύνη των Μεγ. Δυνάμεων. Η ρητορική ρουκέτα του «Γέρου», κ.τ.λ.

Στην πολιτική ιστορία της Ελλάδος το λεγόμενο «επεισόδιο Ρώμπολδ» είναι ένα από τα περιεργότερα. Συνέβη στα 1886, επί πρωθυπουργίας Θεοδώρου Δηληγιάννη.

Την εποχή εκείνη ολοκλήρη την Ελλάδα κατείχε δυνατός πολεμικός πνεύτος. Η επιστροφή εις ειρήνην και τα μάτια όλων ήταν γυρισμένα στα σύνορα, όπου θα βροντούσε το ντουφέκι. Έξαρνα, συνέβη το έξης: Στις 11 Ιανουαρίου, ώρα 10 1/2 π. μ. ο πρεσβευτής της Άγγλιας σέρ Όρατιος Ρώμπολδ έπληξε στο Δηληγιάννη και τον διάβασε μια διακοίνωση τηλε-

γραφική του Άγγλου πρωθυπουργού Λόυδον εδήλωνε ότι η Άγγλική Κυβέρνησις, σύμφωνα και με τις λοιπές Μεγάλες Δυνάμεις, και πρό πάντων με τη Γερμανία, δεν θα επέτρεπε στην Ελλάδα να χρησιμοποιήση το στόλο της χιτωμάτων την Τουρκία διά θαλάσσης. Έτσι η μεγαλύτερες έλπίδες να νικήση η Ελλάς ήμισυαίσιοντο.

Ο Άγγλος πρεσβευτής άήτησε από τον Δηληγιάννη ν' απάντηση άμέσως στη διακοίνωσι τουσ και να δηλώση κατηγορηματικώς ότι θα ενεργήση εντός λίγων ημερών γενική άποστράτευσι της χώρας. Διαφορετικά, ή Μεγάλες Δυνάμεις θα ήσαν ίτοχρωμέναις να έμποδίσουν με τούς στόλους των κάθε κινήσι των Έλληνικών ομαρών.

Ο Δηληγιάννης άρνήθηκε να ίστοταθῆ στις άγγλικές άπαιτήσεις και να δώση κατηγορηματική διαβεβαίωσι στον πρεσβευτή. Έπειδή όμως ο σέρ Ρώμπολδ έπέμενε, ο Δηληγιάννης του έλεγε ότι βούλευε να άδυναμιά να του άπάντηση κατηγορηματικά, πριν συνεννοηθῆ με τούς συναρμογούς του και πριν ύποβάλῃ το πόρισμα των άποφάσεων του Υπουργείου Σημβουλίου στο Βασίλει, για να κρίνη κι' αυτός.

Όταν ο σέρ Ρώμπολδ μπήκε στην αίθουσα του πρωθυπουργού, ήταν άρκετά νευρικός. Η άπάντησις όμως του Θεοδ. Δηληγιάννη τον έξώργισε περισσότερο, τον έκανε έξω φρενών... Με φράσεις πρωτοφανούς δραμότητος, ο Άγγλος διπλωμάτης άρχισε να έτακρινῃ τότε την πολιτική της Ελλάδος, να χειρονομῆ και να φωνάζη... Για να λάθῃ κανεις ιδέα ποσ έκανε, άρκει να διαβάση τι έγραψε την άλλη μέρα, ο Ιωάννης Καμπούρογλουσ στη «Νέα Έφημερίδα» του:

«...Ο Άγγλος διπλωμάτης έλεγε το ήθος ανθρώπων των τριόδων, και έδεικνυε συμπεριφοράν μη άρμοζούσαν εις ένα άντιπροσωπον της Α. Μ. της Βασιλείσης της Βεγγετανίας.»

Μολοταυτα όμως, ο άείανητος Δηληγιάννης δεν έχασε την ψυχραιμία του. Στην άνάμνησι αυτή συμπεριφορά του πρεσβευτού της Άγγλιας έκράτησε όλη την αξιοπρέπεια που του επέβάλλετο και ως πρωθυπουργού της Ελλάδος, αλλά και ως άτομου. Ατάραχος λοιπόν έστε στον Ρώμπολδ:

—Σας ζητώ συγγνώμη, κύριε, αλλά δεν άντηει εις σάς να κανόνιστε την άπόφασι της Έλληνικής Κυβερνήσεως και να κρίνετε περί των άποτελούντων αυτήν προσώπων. Κατά συνέπεια, δεν είμαι ίτοχρωμένος να έξακολουθήσω συζητών μεθ' ύμων επί τούτουτον τόπου.

Η άπάντησις του Δηληγιάννη προσέβαλε τον σέρ Ρώμπολδ. Άσυχράττους πειά ο νευροπαθής διπλωμάτης πετάχτηκε

όρθιος και χωρίς να συλλογίζεται τά λόγια του, έλεγε: —Παρατηρήτε, επί τέλους, κύριε! Δεν έχετε τίποτε καλύτερο να κάμετε πειά!...

Και άρπάζοντας το καπέλλο του, έβγήκε χωρίς να χαριτίση και, το χειρότερο, έδρόνησε την πόρτα!

Ο Ιω. Καμπούρογλουσ—παίονοντας τις σχετικώς πληροφορίες από τον ίδιο τον πρωθυπουργό— έγραψε την έπαινή στην έφημερίδα του:

«...Ο σέρ Όρατιος, απελάθων της οικίας του κ. Θ. Π. Δηληγιάννη, έκινητο υπό θυμού...»

Και έξακολουθούσε με βιαστική τις κρίσεις του εναντίον του πρεσβευτού...

Όια αυτά, φυσικά, έπροκάλεσαν μεγάλη εντύπωσι στην Έλληνική κοινή γνώμη. Τα Δηληγιαννικά φύλλα έμειναντο. Αυτή η «Χώρα»—ή ποια ποτέ δεν διεκρίθη για άβρότητα γλώσσης— έγραψε ότι η συμπεριφορά του Άγγλου και η γλώσσα του «ε π η ρ ξε α υ τ ό ζ ο η μ α χ ν δ α ι α σ».

Κόσμος πολὺς άρχισε να μαζεύεται πειά, ύστερ' άπ' όλα αυτά στο σπίτι του Δηληγιάννη, στην όδον Ζήνωνος. Άπό τά κέντρα και τις συνεισίες κατέβηκε πλήθος λαού για να πῆ και να συζητή το «Γέρο» για τη θαρραλιά στάσι του. Το σάλονι του Δηληγιάννη ήταν άσφρικτικώς γεμάτο. Κι' ο «Γέρος» ξαπλωμένος άναπαυτικά σε μια πολυθρόνα, παίζοντας το κομπολόι του, διηγείτο το επεισόδιο. Όλοι άγανακτούσαν για την συμπεριφορά του Άγγλου πρεσβευτού. Διέλειπαν σ' αυτή προσβολή κατά της έθνικής κυριαρχίας, προσβολή που δεν άφροσισε μόνο το Δηληγιάννη και το κόμμα του, άλλ' όλη τη χώρα, όλη την Ελλάδα. Κι' οι πολιτικόν των Άθηνών έτοιμάζονταν να κάνουν συλλλητήριο και να διαμαρτυρηθουν εναντίον του Άγγλου διπλωμάτου.

Ο διπλωματικός κόσμος των Άθηνών έσχαλίεσ επίσης ζωηρώς το επεισόδιο. Οι ανάδελφοι του σέρ Όρατιου Ρώμπολδ εφρισον ότι το έλεγε παρατραβήξει το σκονι. Συνέβη μάλιστα και μια περίεργη σύμπτωσι. Την ίδια μέρα το επεισόδιον, ή Γαλλική Κυβέρνησις έλεγε άνοιξι στο Θ. Δηληγιάννη το Μεγαλόσταυρο της Λεγεώνας της Τιμής. Ο λαός λοιπόν, με την άρελή του κρίσι, έταχνε την τιμητική έκδόησι της Γαλλίας στον Έλληνα πρωθυπουργό ως άποδοκιμασία της εναντίον της Άγγλιας!

Και ο δημοφιλέστατος Σουρής, στο «Ρωμιό» του, έδινε γερό τράκο στον ύβριστή της Έλληνικής φιλοτιμίας. Μιά χωρικατούρα (σχεδιασμένη από τον ίδιο τον Ποιητή) παρίστανε το Φασουλή να δέρνη το Ρώμπολδ. Και ακολουθούσαν οι στιχοί:

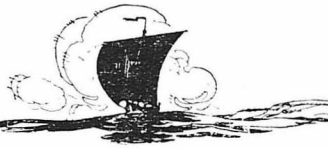
Ω της Άγγλιας πρεσβευτά, ώ Λόρδε και Μουλόρδε, βρε Πάγκρη, βρε Μαχρήται, βρε κύριε Ρωμπολόρδε, και που θαρρείς πως βούλευσαι, διαλόου μεχλιεδάνη και κάνεις τον καπανητή μπροστά στο Δηληγιάννη, κι' όλες τις πόρτες μάς βροντάς με μάτια

(γυρολιμένα και βρίζεις τον Πρωθυπουργό, τους Έλληνας και μένα;

Παρακάτω ο Φασουλήσ θυμίζει στον Άγγιλο πρεσβευτή το επεισόδιο που έλεγε συμβεί στο Λυκαβητό πρό τριετίας, μεταθύ τοσ τότε πρεσβευτού της Άγγλιας Νικόλασον και του δασοφύλακος Καλποφύου, επί πρω-

Ο Ρώμπολδ... πιέζων τον Δηληγιάννη!... (Γελοιογραφία του Θ. Ανίνου στο «Άστυ» του 1886)

θιτουργίας Χαρ. Τριζοίτη, για τὸ ὅτιο ἐγράφαιε πρὸ μηνός:
 —Μὴ τοῦ Καλλιπύου δ' καιρὸς θαρρείς πῶς εἶνε πάλι
 κ' ἐλπίζεις πῶς θὰ σκύψουμι μπροστὰ σου τὸ κεφάλι,
 καὶ ὁ καθὲς ξεσκουφωτὸς στὸ Σύνταγμα θὰ τρέξῃ
 κ' ἡ μουσικὴ τὸν ἕνον σου τὸν Ἀγγλικὸ θὰ παίξῃ;
 Πάει ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, ἀλλάξαμε τὸ φύλλον
 δὲν δέγουν πιά λουκάνικα εἰς τὶς οὐρὰς τῶν σκύλων.
 Μὲ τὰς διακονώσας σὰς πνιγνῶνας σαφῶδ' ἄλλες,
 τουλουμουτῆρια, κρέατα, χ-διάρια, μουσαδέλες,
 κ' ἂν ἀγριεψῆς σήμερα καὶ τὸν κριπύου κάνεις
 τὴν τῶση λοιδωσὸν σου κλωσῶ ὁ Δηληγιάννης,
 κανένας Ἐλληὺ ὅπως ποῖν μὲ τρόπο δὲν σὲ βλέπει
 καὶ τρῶς μεπρηνάχι, ἀραγλε, ποῦ βάζεις καὶ στὴν τσέπη!

Στὸ μεταξὺ ὁ Θ. Δηληγιάννης συνεκάλεσε τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο σὲ συνεδρίαση, στὸ ὁποῖον παρέστη καὶ ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν Γεώργιος Τσιτάλδος Κοζάνης. Αὐτὸς, ἀφοῦ ἔδωσε τὴ γνώμη του γιὰ τὰ συμβάντα, ἀπευθύνθη... Μετὰ τὸ συμβούλιο, ὁ Δηληγιάννης ἀνέβηκε στὸ Παλάτι καὶ ἔγινε ἀμέσως δεκτὸς ἀπὸ τὴ Βασιλέα Γεώργια. Τοῦ ἐξέθεσε τὸ ἐπεισόδιον ποὺ συνέβη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας, Ὁ Βασιλεῦς, ποὺ εἶπε κίολας πληροφορηθεὶ τὰ διατρέχοντα, ἐπεδοκίμασε τὴ στάση τοῦ πρεσβευτοῦ.

Τὸ ἴδιον βράδι οἱ ἰστορικοὶ εἶχαν προσκληθεῖ σὲ γεῦμα ἀπὸ τὸν Ἀνδρέα Συγγρό. Βρισκόταν ἀνάκειη στὸ τραπέζι, ὅταν ἀνηγγέλη στὸ Δηληγιάννη ὅτι ὁ ἀ' γραμματεὺς τῆς Ἱταλικῆς Πρεσβείας ζήτησε νὰ τὸν ἴδῃ. Ὁ πρεσβευτορὸς ἔσπευσε νὰ τὸν συναντήσῃ. Ὁ Ἱταλὸς γραμματεὺς ἐπέδωσε στὸ Δηληγιάννη κοινὴ διακονίαι τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ποὺ ἔγραψε ὅτι δὲν θὰ ἐπέτρεπαν ναυτικὴ ἐπέθεσι τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τῆς Τουρκίας...

Ἡ πρωτεύουσα ἔβραζε πιά ἀπὸ ἀνανάτησι ἐναντίον τοῦ σερ Ὁρατιῦ Ρώμπολδ. Οἱ πολῖται μαζεύονταν στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατεῖες συζητοῦντες μ' ἕξαιρι τὸ ζήτημα. Ὁ φιλοπόλεμος πρεσβὺς ἐθέρμαινε ὄλους καὶ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας μετεδίδετο στὶς ἐπαρχίες... Τὴν ἄλλη μέρα συνεχεκρήθη μεγάλη λαϊκὴ διαδήλωση, ἣ ὁποία ἐξέλεξε ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς Λεωνίδα Δεληγιώργη, Ράνου, Χαϊδά, Γ. Φιλάρου, Κοκκῆ, Κομνηνοῦδου καὶ Μιχ. Κασιμάτλη γιὰ νὰ πάη στὸ Βασιλεῦ καὶ στὸν Πρωθυπουργὸ καὶ νὰ ἐπιδώσῃ φημίσμα τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηναίων ἰστέο τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ διαμαρτυρία γιὰ τὴν ἐπέμβασι τῶν Δυνάμεων... Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀκολοθυμένη ἀπὸ χιλιάδες πολῖτες, ἔπῃγε στὸ σπίτι τοῦ Δηληγιάννη, στὴν ὁδὸν Ζηνοῦς.

—Ζήτω ὁ Γέρος τοῦ Μοριά!... Πόλεμος! Πόλεμος! Πόλεμος!... ἐφώναζαν τὰ πλήθη.
 Ὁ Δηληγιάννης ἐβγήκε στὸ μπαζόνι ἀσκεπής, «εὐ κ α ν ε τ ἦ ν π ε τ α λ ο ὦ ὦ δ α», δηλ. ἐκοίνωσε τὰ χέρια του, ὅπως ἐσημῆιζε γιὰ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἡσυχία, καὶ ἔβγαλε ὀλοζῆλο πατριωτικὸ λόγο. Στὸ τέλος ἔραξε καὶ τὴν σχετικὴ ροιζέτα:

—Συμπολίται! Προτιμῶ νὰ μοῦ κοπῇ ἡ δεξιὰ χεῖρ, παρὰ νὰ ὑπογράψω διδάγμαμα ἀφοπλισμοῦ τῆς φυλάτῃς Πατρίδος!...
 Ἡ δῆλωση αὐτὴ ἔκανε ἔξυλλα τὰ πλῆθη. Οὐδ' ἔλασαν, ἐμαίοντο κατὰ τῆς Τουρκίας, τῆς Ἀγγλίας, τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ὄλου τοῦ κόσμου. Ὁ Θεὸς, Δηληγιάννης, ἀντὶ νὰ καταστῆν τὴν ψυχὴν ἐκεῖνι, πρὸκατὰ, τὴ φωνοῦσε νὰ φωνοῦσῃ περισσότερο, μὲ τοὺς λόγους του καὶ τ' ἄθεσθον στὴν «Πρωΐα»... Ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Τουρκίας ἐκηρύχθη, οἱ Ἕλληρες τοῦ 1886 ἔπαυαν εἰς γνωστὲς ἀπὸ τὴν ἱστορίαν συνοριακῆς συμφορῆς καὶ πῆραν τὰ πρῶτα μαθητήματα ὑπομνήης καὶ καρτερίας.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΒΙΣΜΑΡΚ

«Ὡς σωράντα χρόνια ὁ ἄνθρωπος ὑποφέρει ἀπὸ τὴν καρδιά του καὶ ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἀπ' τὸ στομάχι του.»

Ὁ ἄνθρωπος δείχνεται μεγαλιέτερος στὴν πτώσι του, ὅπως κ' ἡ σελήνη στὴ δύσι της.

Ἡ ἔλπιος εἶνε ἡ ἀργυρὴ θήκη, ὅ-ποιν φιλάγεται τὸ ξίφος τοῦ ἔρωτος.

Ὁ ὀκνηρὸς μορεὺ νὰ ἐμπνέεται, ἀλλὰ ποτέ δὲν δημιουργεῖ.

Ὁ ἔρωσι εἶνε τυφλός. Ἡ φιλία κλείνει τὰ μάτια.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΥ ΠΟΗΤΟΥ ΜΑΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Πῶς ἔγραψε τὸν Ἐθνικὸ Ὕμνον. Ἡ κρίσις τῶν συγγραμμάτων του. Πῶς δὲν τὸν ἐδιέταξε ὁ Βυρῶν. Ἡ ἀγωνία τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν πολιερχία τοῦ Μεσολογγίου. Ἡ ἀναγκαστικὴ νηστεία του. Ἀντὶ τῶν περιστοριῶν, ἔληξεν ἡ καὶ φωνή. Ἡ ἀληθινὴ ἱστορία τῆς «Φαριμακωμένης». Τὸ εἰδυλλίει τῆς μετὸν ποιητῆ. Τὰ τελευταῖα τοῦ χρόνιου, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Τὸν Ὕμνον πρὸς τὴν Ἐλευθερία ὁ ἔθνικὸς μας ποιητῆς Διονύσιος Σολωμὸς τὸν ἔγραψε κατὰ τὸ Μάρτιο τοῦ 1823. Τὸν Ὕμνον καὶ τὸν τελείωσε μέσα σὲ διάστημα ἑνὸς μηνός. Τὸν Ὕμνον τὸν ἐθαύμασαν ὄλοι οἱ μεγάλοι διανοοῦμενοι τῆς ἐποχῆς. Ὁ Ριγιάδης ἔγραψε γι' αὐτὸν ὅτι: «Ἐἶνε ἡ πρώτη καὶ ἡ θαυμασιώτερα σελὶς τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ποιήσεως», ὁ δὲ φιλόσοφος Βρούζας ὅτι: «Ἡ λυρικὴ ποιήσις διὰ τοῦ ἔθνον ἔβρασε στὸν ὑψηλότερό της βαθμό.»

Ὁ Ὕμνος τυπώθηκε γι' πρώτη φορὰ στὰ 1824 στὸ Μεσολόγγιον. Πρῶν ὄμως τυπωθῆ ἄλλα, ὁ Τριζοίτης ἔπῃγε ἕνα ἀντίγραφο τὸν γιὰ νὰ τὸ διαδώσῃ στὸ Βόρουν. Ἄλλα ὁ μέγας Ἀγγλὸς ποιητῆς εἶπε πεθάνει πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν.

—Πόσο θὰ ἐνδοκίμαζόταν— γράφει σχετικὸς ὁ Πολυλάς— ὁ γενναῖος Μπάφου, ἂν ἔβλεπε σιὰμὰ στὴν Ἐθνικὴ Ἀνταρτήσῃ τὰ φωτεινὰ χαράματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς Τέχνης!...

Ἡ πολιερχία τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἡ ἠρωικὴ ἀμυνα τῶν πολιορκουμένων ἔκανε καταπληκτικὴ ἐντύπωση στὸ Σολωμὸ. Ἡ ἀγωνία του κατὰ τὴν τραγικὴ καὶ ἐπιχὴ ἔκθειη περίοδο τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε φτάσει στὸ ἀπορροζήτο. Ἡνεῖτο κάθε τροφή, γιὰ νὰ συμμερισθῆ τίς στερησεις τῶν πολιορκουμένων. Μία περὶ σελίδα του, στὴν ὁποία περιγράφει τὴν κατάστασι τῶν γυναικοπαίδων, τὰ ὁποία, μετὰ τὴν ἔξοδο, ἔγραψαν στὸν Ζάκωνθο, εἶνε ἀπὸ τίς ἀπλούστερες, ἀλλὰ καὶ τραγικότερες σελίδες ποὺ γράφωμαι ποτέ.

Σχετικὸ εἶνε καὶ τὸ παρακάτω ἀνέκδοτο:

Μία μέρα ὁ Σολωμὸς ἐνὸ καθόταν στὸ σπίτι του καὶ σκεφτόταν τὸ Μεσολόγγιον, ἀπὸ τὸ ὅτιο ἀκοινοῦντοσαν τὴν ὥρα ἐκείνη καινοπολοισιαι, εἶδε ἔξωφρα τὸν

ἠρωτῆται του νὰ στρώνῃ τὸ τραπέζι γιὰ τὸ γεῦμα καὶ νὰ σερβίρη περισσότερο.

—Λάμπρο! τὸν φώναξε ὁ ποιητῆς, ἔσους πόσοι πεινοῦν τὴν ὥρα αὐτὴ στὸ Μεσολόγγιον!... Δὲν θέλω τὰ περιστέρια! Πιήρουν νὰ δώσης τὸ φαγητό μου στοὺς φτωχοῦς...

Καὶ ὁ κόμης Διονύσιος Σολωμὸς ἔφαγε τὴν ἡμέρα ἐκείνη φωνμὴ ξεροῦ κ' ἔληξεν...

Ἡ ὑπόθεσις τῆς «Φαριμακωμένης» τοῦ περιήμιου τραγουδιοῦ τοῦ Σολωμοῦ, τὸ ὅτιο τραγουδοῦσαν ὄλες ἡ ρομαντικῆς νέες τοῦ περασμένου αἰῶνος, ἔχει ληφθεῖ ἀπ' τὴν πραγματικότητα. Ἡ ὄρωια νέα Μαρία Παταγεωργιοπούλου, ἣ ὁποία εἶχε ἀγαπήσει παράφορα τὸν ποιητῆ, δηλητηριώσθηκε «φοβομένη μήπως ἀπὸ τοῦ πάθους τῆς σφοδρότητα κινδυνεύει ἡ τιμὴ της.»

Ὁλοσ ὁ κόσμος σχολίασε τὴν αὐτοκτονία τῆς νέας ποικιλότερα καὶ πολλοὶ τὴν ἐπέζησαν ἀσθηρὰ. Καὶ μόνο ὁ μέγας ποιητῆς τὴν ἐξάγαγε μὲ τὴ «Φαριμακωμένην» του, ὅπου κλείνει τὸ στομάχι τὸν κοινολόωσαν μὲ ἰπέρφορους στίχους, ὅαν τοὺς παρακάτω:

Σώλια, κόσμε! Θυμῆσον πὸς ἔχεις
 θυγατέρα, γυναικα, ἀδελφή.
 Σώλια, ἡ μάθη κοιμάται στὸ μνήμα
 καὶ κοιμάται παρθενα σεμνή...

Κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, ὁ Σολωμὸς κινεῖσθηκε ἀπὸ μελαγχολία κ' ἀπογοήτῃ. Δὲν σιναναστρεφόταν πιά κανένα, ἀπόφευγε τὸν κόσμο κ' οἶτε στοὺς καλύτερους φίλους του δὲν ἐδιέβαζε τὰ ποιήματά του. Μονάχα τὰ μικρὰ κ' ἄθλια παιδάκια ἀγαποῦσε ἀκόμη κ' ἐπανελάμβανε συχνὰ τὴ φωνή τοῦ ἱεροῦ:

«Λέγετε τὰ παιδία ἔλθειν πρὸς με.»
 «Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του—γράφει ὁ Πολυλάς— θάμπανε πολλὲς φορὲς μὲ τὴ λακρότητα τοῦ νοῦ του. Ἐξάφρα ὄμως, καθὼς μιλοῦσε, γινόταν μονομιὰς μελαγχολικός κ' ἔλεγε στοὺς φίλους του: Ἐρήγορα θὰ σὰς ἀρήσω.»